

NAPREJ

Glasiló jugoslovanske socialno demokratične stranke

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30,—, za pol leta K 15,—, za četrt leta K 7,50, za mesec K 2,50. Za Nemčijo celo leto K 33,60, za ostalo tujino in Ameriko K 42,—. Posamezne številke po 10 v.

Inserati: Enostopna pelit vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglasi in poslano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Štev. 115.

V Ljubljani, sreda dne 28. novembra 1917.

Leto I.

Sodrug in sodružice, agitirajte za nedelj-ske mirovne shode! Ne pozabljajte na to važno delo za mir!

Za prehrano in preskrbo delavstva!

V ponedeljek dopoldne je načelstvo »Vojne zveze kranjskih konsumnih zavodov in konsumnih društev« po predsedniku sodr. Antonu Kristanu in po odbornikih, inspektorju tobačne tovarne Mandlu, sodr. M. Čobalu in gosp. Alojziju Kocmurnju posetilo gosp. dež. predsednika grofa Attensa, gosp. referenta za prehrano vladnega tajnika g. dr. Senekoviča in prehranjevalnega nadzornika gosp. podpolkovnika Wienerja.

Gosp. dež. predsedniku je deputacija predložila spomenico, ki jo je v daljšem govoru še podrobno utemeljil sodr. Anton Kristan.

Spomenica se glasi:

Vaše Visokorodje!

Gospod deželni predsednik!

Zastopniki Vojne zveze kranjskih konsumnih zavodov in konsumnih društev, tako zastopniki delodajalcev, industrijcev, kakor zastopniki delojemalcev, delavcev in konsumentov, prihajajo k Vašemu Visokorodju, da obrazlože vse ono, kar je treba urediti v svrhu prehrane in preživetja v bodočih težkih dneh.

Največ skrbi povzročajo delavstvu a) pomanjkanje masti (sploh maščobe) in b) visoka cena tiste slanice, ki prihaja iz sosednje Ogrske. »Vojna zveza« misli, da bi se dalo temu od pomoči na ta način, da se jej da sedaj v primeru število živih prešičev (domačih in prvih vrst), koje bi se v lastni režiiji kralo, izdelovale iz krvi primerne klobase, meso posušilo, slanico kot mast izcvrlo, ter vse to na temelju natančne statistike po pravem ključu razdelilo med potrebne. Ako se da vojni zvezi takoj v decembru leta 1917 600, od januarja do konca sežije leta 1918 se 1200 prešičev, saj takih, ki bi tehtali po 100 do 150 kg, bi se s tem znatno odpomoglo za prvo silo. Za nadalje bi seveda morali pritegniti ogrsko blago, kojega cena bi se morala z pomočjo visoke c. kr. deželne vlade primerno regulirati.

Da bi se mogla kri uspešno vporabiti, je seve potreba kaše in ješprenja, kar naj bi oboje c. kr. deželna vlada »Vojni zvezi« po »Vojno-žitnem zavodu« blagovoljila namesto tzv. dodatkov nakazati.

Hudo je prizadeta nežna mladina (delavski otroci) vsled pomanjkanja mleka v industrijskih krajih (Idrija, Jesenice, Mojstrana, Kropa, Tržič, Zagorje itd.) se zelo občuti, da že mesece ni mleka za delavsko ljudstvo. V deželni komisiji za mleko pogrešamo primerne zastopstva industrijskega delavstva in industrijskih krajev in zdi se nam, da je preskrba z mlekom za industrijske kraje skoraj pozabljena. Z ozirom na to, da otroščiki nujno potrebujejo saj nekaj mlečnega, prosimo visoko c. kr. deželno vlado, naj uredi tudi preskrbo z mlekom za naše industrijske kraje. Priporočali bi, da se zastopnika »Vojne zveze« pritegne v deželno komisijo za mleko. Ako bi bilo mogoče dobiti kje kondenzirano mleko, naj bi se pri razdelitvi upoštevalo industrijsko delavstvo.

Dejstvo, da ni dovolj petroleja in ne dovolj sveč, povzročata strašne bridkosti v delavskih družinah. Ob pol 5. popoldne že začneta tema in zjutraj do en četrt na 8 se ni dnevene svetlobe. Oblačiti se v temi, kuhati v temi, jesti v temi, delavec mora ob 6. oziroma ob 7. v tovarno na delo in gre ob 6. oziroma ob 7. z dela. Če komu, tedaj gre v prvi vrsti delavstvu, kar največ petroleja in sveč po zmerni ceni.

V mnogih krajih ni premoja in ni drv. Tudi v tem oziru naj blagovoljivo visoko c. kr. deželna vlada pripomoci, da ne bo delavska deca v hudi zimi zmrzovala.

Vprašanje obleke in obutve je postalo zelo pereče. Cene oblačilnih potrebščin so postale tako visoke, da je delavstvo obupalo nad njimi in iz proste roke že mesece ni bilo mogoče delavcu kupiti perila in drugih oblačilnih predmetov. Visoka c. kr. deželna vlada naj oddajalšču Vojne zveze in sploh Vojno zvezo pri razdelitvi oblačil in potrebščin upošteva in naj v tozadavno Deželno mesto, blagovoljivo poklicati zastopnika Vojne zveze.

Glede obutve prihajajo neštevilne prošnje. Mogoče bi se moglo od centrale za obutev dobiti rešitev tega vprašanja in izposlovati kakih 30.000 do 40.000 parov možkih, ženskih in otroških čevljev po cenah, ki so dosegljive delavstvu.

Z velikimi skrbmi gledamo zastopniki industrije in industrijskega delavstva v bodočnost. Kako bo z moko, kako z dobavo krompirja, kaj bo z dobavo fižola in drugih luščenin — sama vprašanja, ki nas vznemirjajo dan za dnem... Visoko c. kr. deželno vlado prosimo: naj bo delavstvo industrije kolikor možno upoštevano in s temi nepotrebnimi predmeti polno preskrbljevano. Delavec nima svojih polj, nima škrabov in nima tudi denarnih sredstev.

Odkazan je po večini na svojo aprovizacijo — le od tega živi, kar tam dobi.

V interesu rednega dela v zaledju je, da delavstvo ne trpi prehudega pomanjkanja. Vojna zveza hoče posvetiti vso pažno kolikor možno redni preskrbi delavstva; zato prosí, naj ji visoka c. kr. deželna vlada v tem oziru bo na pomoč pri tem težkem in odgovornosti polnem delu.

Gospod predsednik! V zavesti, da najdejo naše težnje v Vašem Visokorodju kar najboljšega zagovornika in pospeševalca, smo to obrazložili. Nočemo prezreti težavnega položaja, v katerem se nahaja prehrana; sploh hočemo le poudariti, da najhujše od vseh je prizadet delavec, ki mora se vse napornejše in še vse paznejše delati, kot v dobah miru. — In ali ne trpi eksaktnost dela, če je v domovih delujočih posebno pomanjkanje?

V nadi, da se bodo naše predložene težnje upoštevale kot izraz skrbi in brige za vse, ki so v resnici potrebni, belježimo z najodličnejšim spoštovanjem....

Gospod dež. predsednik je poklical še podpredsednika dvorn. svetnika pl. Laschana, ki je predsednik dež. komisije za uravnavo prometa s klavno živino. Vršil se je nato nad eno uro trajajoč razgovor o potrebah v deželi. Vsi člani deputacije so posegli v razgovor in opozarjali na nujnost, da se preskrbi delavstvu maščobo, meso in vse drugo. Gosp. dež. predsednik je obljubil, da bo dež. vlada storila, kar bo mogoče.

Pri referentu dr. Senekoviča je deputacija ponovila svojo bojazen glede preskrbe delavstva v deželi — isto je obrazložila prehranjevalnemu nadzorniku podpolkovniku Wienerju in ga prosila, naj »Vojna zveza« ne bo zapuščena kot se prerado zgodi delavstvu. —

V koliko bodo prizadevanju načelstva »Vojne zveze« sledili uspehi, bomo svoječasno poročali. — Z veseljem pa poročamo o resnem delu načelstva Vojne zveze, ki res v vsakem oziru skuša v teh težkih časih biti v pomoč delavskemu ljudstvu.

Politični pregled.

— **Delegacije.** Prihodnji ponedeljek se otvori zasedanje delegacij. V torek bo cesar sprejel delegacije v cesarskem dvorcu, potem pa bo vnanji minister grof Czernin uvedel razprave z ekspozicijem o vnanjem položaju. Zasedanje delegacij ne bo trajalo čez novo leto, ker predloži vlada za sedaj samo proračunski provizorij.

— **Zedinjenje čeških delavskih strank.** Nemški listi poročajo iz Prage: Združena češka socialna demokratična in narodno socialna stranka se boste v bodoče imenovali »Češka socialna stranka«.

— **Državnozborska volitev v Istriji.** Zagrebškim »Novinam« se poroča, da bo pri državnozborski volitvi v Istriji namesto pokojnega poslanca Matka Mandča kandidiral istrijanski deželni poslanec dr. Guro Červar.

— **Velik mirovni shod v Budimpešti.** V nedeljo je priredila ogrska socialna demokratična stranka velik shod za mir v Budimpešti. Shoda se je udeležilo deset tisoč oseb. Resolucija shoda zahteva, naj vlada radevoljno sprejme vsako mirovno stremljenje, ki prihaja iz Rusije. Tudi po drugih krajih Ogrske so bili dobro obiskani mirovni shodi.

— **Srbija in Italija.** Kakor poroča »Neue Züricher Zeitung«, je imel srbski ministrijski predsednik Pašić dolgo konferenco s italijanskim vnanjim ministrom Pašić je odpotoval potem v Pariz, kjer se je udeležil konference alirancev. Pašićevi konferenci v Rimu se pripisuje posebna važnost. Sporazum med Srbijo in Italijo glede vprašanja Adrije je sedaj dosegljiv.

— **Demokratizacija Prusije.** Zakonska osnova glede volitev za prusko poslansko zbornico temelji na enaki in neposredni volilni pravici s tajnim glasovanjem. Volilno pravico ima vsak Prus, ki je že tri leta pruski državljan ter je dovršil 25. leto. Izključene od volilne pravice so osebe, ki so pod skrbstvom ali v konkurzu, osebe, ki nimajo meščanskih pravic ki so pod policijskim nadzorstvom ali pa uživajo podporo iz kaknega javnega fonda. Izvoljen more biti za poslanca vsak Prus, ki je star 30 let, ki ni izključen od volilne pravice ter je že tri leta pruski državljan. Volilni okraj ostanejo nespremenjeni pač pa dobe nekateri še po enega poslanca. Številni poslancev se zviša od 443 na 455 — O sestavi gosposke zbornice dooloča zakonska osnova: Gosposka zbornica obstoji iz članov, ki jih imenuje kralj. Člani gosposke zbornice so oni princí kraljevske hiše in knežje hiše Hohenzolernske, katere pokliče kralj, ko so postali pololetni. Nadalje se pokličejo v gosposko zbornico na podlagi prezentacije: 60 oseb, ki so dedni člani, 36 županov večjih mest za dobo njih županovanja, 36 posestnikov deželnih zemljišč v izmeri vsaj 100 hektarov (zemljišča morajo biti vsaj 50 let v posesti iste rodbine), 36 voditeljev velikih podjetij industrije ali trgovine. Nadalje se pokliče na podlagi prezentacije za dobo 12 let: 72 zastopnikov avtonomnih uprav, 3 zastopniki mesta Berlin, 36 zastopnikov kmetijstva, 36 zastopnikov trgovine in industrije in 12 zastopnikov obrta, 16 zastopnikov visokih šol, 10 zastopnikov evangelske in 6 zastopnikov katoliške cerkve. Brez prezentacije se lahko pokličejo posamezne osebe,

ki vživajo kraljevo zaupanje. Nova uredba omejuje število dednih upravičencev in veleposestnikov.

— **Nova akcija danskih socialistov za mir.** »Sozialdemokraten« piše: Nameravana mednarodna socialistična konferenca se ni mogla vršiti, ker entente države niso izdale potnih dovoljenj. 10. novembra v Stockholmu objavljeni manifest s pozitivnimi mirovnimi predlogi zahteva od različnih socialno demokratičnih strank odgovora do 1. decembra. Nato je bila nameravana nova seja odbora. Najnovejši dogodki v Rusiji pa so postavili vprašanje o premirju in osprede in vprašanje o posebnem miru. Da se delo za splošni mir pospeši, je pozvala danska socialna demokratična stranka pred tednom dni Troelstro, naj skliče holandsko-skandinavski odbor, ki deluje v imenu vseh socialističnih strank, prej ko mogoče mednarodno mirovno konferenco. Danska stranka je obvestila o svojem koraku tajnika stockholmskega odbora Huysmansa, angleško in francosko stranko. Danska socialna demokratična stranka upa, da njen poziv pospeši na Angleškem in Francoskem gibanje, da izda vlada potna dovoljenja. V pozivu na Troelstro pravi danska stranka, da mednarodna socialna demokratična stranka ne more ostati mirna in da se mora napraviti konec stanja, kakršno vlada sedaj, ko se izogibajo delavci različnih dežel drug drugemu in je prišlo v Rusiji zaradi vojne celo do državljanske vojne. Zato prosí, naj se na vsak način skliče mednarodna socialistična konferenca. Če se je sodrugi kake dežele ne morejo osebno udeležiti, naj se je udeležijo saj pismenim putem.

— **Sodrug Abram.** General Duhonjin, ki ni hotel izvršiti ukaza boljševikov in pričeti pogajanja za premirje, je dobil naslednika, ki je znan po Rusiji z imenom »sodrug Abram«; njegovo pravo ime je A. Krijlenko, ki je torej sedaj vrhovni poveljnik na vzhodni fronti, je častniški namestnik in je star 37 let. Javnost je spoznala Krijlenko v petrograški volilni kampanji leta 1906-1907 pri volitvah za drugo durno. Veliko senzacijo je zbuvalo takrat dejstvo, da je nastopal na javnih shodih volilcev pod najstrožjo kontrolo policije socialni demokrat, vrh tega še boljševik in da je lahko povedal svoje nazore. Res je sicer, da je Stolijpnova vlada bila nekoliko popustljiva napram Krijlenku, ker jej je bila njegova kritika liberalizma (kadetov) dobrodošla. Govoril in nastopil »sodrug Abram«, kakor se je takrat imenoval Krijlenko, so bili predmet pogovorov po vsej Rusiji in časopisi so prinašali obširna poročila o njegovih govorih. Krijlenko ni žid, temveč kristjan in je ukrajinskega pokolenja.

— **Oklic boljševikov, delavcem in kmetom.** »Pravda« prinaša sledeči oklice vlade delavcem in kmetom: »Novembarska revolucija se je pričela v znamenju splošne osvoboditve. Kmetje so bili »osvobojeni« od oblasti graščakov, ker ne obstoji nobena pravica graščakov več. Odpravljena je! Vojski in mornarji so bili osvobojeni subordinacije avtokratičnih generalov, ker se generali sedaj volijo in se jih lahko odstavi. Delavci so osvobojeni od izkoriščanja kapitalistov, ker izvršujejo sedaj delavci kontrolo nad delavnicami in tovarnami. Vse, kar je živo in zmožno življenja, je osvobojeno svojih verig. Sedaj gre le še za to, da se osvobodí ljudstvo, ki je tepelo neprestano pod zatiranjem. Njegovo osvoboditev bo treba izvršiti z učinkovitimi in nepreklicnimi odredbami. Ko smo imeli še caristični režim, so ščuvali sistematično narode na Ruskem drugega proti drugemu. Rezultat te politike je znan. Na eni strani pogromi, na drugi strani suženjstvo ljudstva. Ta nečastna politika hujskanja je odpravljena. Nobena pot ne vodi več k njej. Nadomestiti jo mora politika, ki stremi po prostovoljnem in poštenem sodelovanju vseh ruskih narodov. Med tem ko je prešel imperialistični režim po februarški revoluciji v roke buržvazije, ki so jo vodili kadetje, je nadomestila prejšnjo politiko hujskanja podla politika nezaupanja, politika preganjanj in provokacij, ki se je skrivala za prazne, doneče izjave o svobodi in enakosti narodov. Rezultat te politike je znan: Naraščanje sovraštva med narodi in medsebojnega nezaupanj. Tej nečastni politiki laži, nezaupanja, preganjanj in provokacij je treba napraviti konec in jo je treba nadomestiti s pošteno, odkritosrčno, zaupljivo politiko med ruskimi narodi, ker le na temelju takega zaupanja se oživotvori lahko poštena in trajna zveza med narodi in le na ta način se združijo lahko kmetje in delavci v eno samo revolucionarno silo, ki bi lahko kljubovala vsem napadom imperialistične buržvazije. Zato je prvi kongres sovjetov v juniju proglasil samoodločevanje narodov in drugi kongres v novembru je to potrdil. Na podlagi teh kongresov je sklenil ljudski komisariat svobodo in suvereniteto vseh narodov Rusije in je sklenil, da izvede pravico samoodločevanja narodov, dokler se ne odcepijo in ustanove nove države.

— **Dogodki na Kitajskem.** Wangtshieh je imenovan za provizoričnega ministrskega predsednika. Predsednik republike ne najde nikogar, ki bi vzlíc negotovem položaju hotel definitivno prevzeti mesto ministrskega predsednika.

Dnevne beležke.

— **Železničarski shod,** ki je bil v ponedeljek zvečer pri »Novem svetu« je bil izredno dobro obiskan. Na shodu je poročal sodrug Kopač. Za njim je poročal načelnik aprovizacijskega odbora južne železnice sodrug Pezdír. O shodu približno obširneje poročilo.

— **Ženska organizacija v Ljubljani** se jako lepo jazvija. Doslej se je priglasilo okolo 200 članic. V nedeljo je bil sestanek zaupnic, na katerem sta poročala o namenu ženske organizacije sodrug Petejan in sodružica Urbančeva. Na sestanku je bilo sprejetih več važnih sklepov v zadevi ženske organizacije in »Napreja«.

— **Južni železničarji** nam pišejo: Lačni smo tako, da nam predejo pajčevine v želodcih. S tobakom se vsaj nekaj trenutkov prežene skrajno neprijetni občutek glada. Toda tobaka že več tednov ne moremo dobiti nikjer. Po trafikah v mestu nam pravijo, da dobe železničarji tobak v trafikah na južni železnici. Če pa pridemo v to trafiko, pa tudi nič ne dobimo, ker zaradi službe ne moremo oprezovati ves dan okolo trafike, kjer nas prehite vojski in civilisti, ki imajo več časa kakor mi. Prosimo merodajne faktorje, naj ukrepejo tako, da bomo dobivali južni železničarji v obeh trafikah na glavnem kolodvoru tobak. Najnovejša odredba, da smejo trafikanti rezervirati tobak za stalne odjemalce, bo zopet prav slabo vplivala na nadrobno prodajo in prepričani smo, da ne bomo nikjer nič dobili, če se za nas ne rezervirajo obe trafiki na glavnem kolodvoru. Pričakujemo, da ne ostane naša prošnja brezuspešna. Različna gospoda ne pozna pomanjkanja tobaka, ni se jim treba nastavljeti — kako ga dobi, to je sicer njena skrivnost, a mi delavci zahtevamo, da se nam tudi odkáže vsaj nekoliko cigaret in tobaka na teden.

— **Za Krekov spomenik** je bilo po 3. izkazu nabranih skupno 19.038 K 37 vin.

— **Izpred razsodišča bratovskih skladnic v Trstu.** V razpravi dne 21. novembra se je obravnavalo o sledečih tožbah: Roko N. iz Dalmacije ima poškodbo na levi roki, vsled te dobiva 10% rente. Tožba na povišanje rente se je odklonila, ker glasom izjave zdravnikov ni manjša delazmožnost. (Pač pa je vse dražje in tistih 10% od nekdanj zaleže sedaj prav malo. Op. poročevalca). — B. B. iz Javornika je vsled peškodbe na desni roki dobival 9% rente, to je mesečno K 17,88. Sedaj se mu je priznalo 24%, to je K 47,67. — T. A. iz Save na Jesenicah se je svoj čas opel na desni nogi in na glavi. Ker ima sedaj večjo plačo kot preje pred nezgodo, je bila tožba za dosego nezgodne rente zavrnjena. — U. R. iz Zagorja je zadobil pri nezgodi hude poškodbe. Obravnava o njegovi tožbi se bo dalje vršila, ko bo zdravniška preiskava končno izjavila svoje mnenje. — Tožba V. J. in V. H. kot starišev smrtno ponesrečenega sina po 20% renti za sinom je bila zavrnjena, ker roditelja nista bila od sinovega zasužnja odvisna, in sicer za službi V. J. dnevno K 4,50, tri hčere pa so še v »dobrih službah«. — Razpravi je predsedoval predsednik Brelich, prisedniki so bili dr. Fuedler, rudniški svetnik v pok. Janda, nadkomisar Fontes in sodrug Erlah.

— **Prošnja in poziv!** Za božične praznike rabimo za naše delegate z dežele več prenočišč. V ta namen prosimo one, ki bi nam te prenočišča mogli preskrbeti, da do 20. decembra t. l. število postelj z navedbo cene sporočite sodrugu Viktor Zorč in Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/l.

— **Žepni koledar.** Na razna vprašanja sporočamo organizacijam in sodrugom, da bo žepni koledar izšel v drugi polovici meseca decembra, kakar ga bomo takoj razposlali. Obenem pa prosimo še vse one, ki si koledar mislijo nabaviti, da ga takoj naroče pri »Založbi koledarjev« v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/l, ker se na poznejša naročila ne bo mogoče več ozirati. En komad stane 1 K 50 v., pri večjem številu popust.

— **Vojaška služba oproščencev.** Uradnim predstojnikom političnih okrajnih oblasti se je naročilo, da smejo v posameznih, posebno ozira vrednih slučajih, če bi vsled vojaške službe s »končnim rokom« oproščence javne ali gosposkarske koristi posebno treple, naravnost ali brzojavno ministruv deželne breme predlagati čakalno dovoljenje. Gleee na okolnost, kjer je za oproščence »s končnim rokom november 1917« le še kratka doba na razpolago, so uradni predstojniki političnih okrajnih oblasti še pooblašteni, da smejo s končnim rokom do konca novembra oproščenim in sicer le v posebnih izjemnih slučajih dovoliti odgodini rok za nastop vojaške službe čez zgoraj navedeno čakalno dovoljenje ministruv deželne breme. V vseh takih slučajih naj se brezpogojno takoj vlože prošnje za podaljšanje oprostite, če se že ne razpravlja o njih.

— **Velik mirovni shod v Trstu.** V nedeljo je bil v Trstu velik mirovni shod, ki ga je priredila socialna demokratična stranka. Velika dvorana v »Delavskem domu« je bila natlačena, ljudje so stali po hodnikih, stopnicah in stranskih prostorih. Shodu je predsedoval sodrug Chiussi, ki je pozdravil zbrane in se spomnil najprej žrtve te grozne vojne — Jauriša in Frica Adlerja. Za njim je nastopil sodrug dr. Puecher, ki je v dolgem govoru raztolmačil mirovno hrepenenje ljudstva. V imenu slovenskih socialistov je pozdravil shod sodrug Golouh, v imenu italijanskih socialistov

iz Gorice pa sodrug Tuntar. Sprejeti sta bili na to dve resoluciji, ena za mir, druga za aprovizacijske zadeve v Trstu; resoluciji sta v »Laboratoru« do polovice konfiscirani.

Vojna.

Dunaj, 27. novembra (Kor. ur.) Uradno se razglasi: Italijansko bojišče: Položaj je ostal včeraj neizpremenjen. V bojih zadnjih desetih dni pri Cimon so se borile alpske čete barona Krausa z največjo hrabrostjo in vztrajnostjo. — 23. novembra je premagal stotnik Brumovsky 25. nasprotnika v zračnem boju. — Na vzhodnem bojišču in v Albaniji nič novega. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 27. novembra. (Kor. ur.) Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Zapadno bojišče: Arm. sk. prestol. Ruprehta Bavarskega: V Flandriji je popoldne zopet močno narastlo artiljerijsko delovanje med gozdom Houthouster in Zandvoorde. V posameznih odsekih bojišča južnozapadno od Cambrai je bil čez dan močan topovski boj. Pripravljena angleška pehota je napadla zvečer vas in gozd Bourlon. V težkem bližinskem boju smo zavrnili napad. Delovanje na predpolju je bilo na vsem bojišču zelo živahno. — Arm. sk. nemškega cesarjeviča: Severno od Prunay je bil zavrnjen francoski sunek z bojem v strelskem jarku. Na vzhodnem bregu Moze je bil čez dan bojno delovanje le zmerno. Zvečer je narastlo bojno delovanje med Samognjejem in Beaumontom in ob obeh straneh Orne. Na višini Combres, med St. Mihiel in Pont à Mousson je topovski ogenj od časa do časa naraščal. — Na vzhodnem bojišču in na macedonski fronti nobenih večjih bojnih delovanj, na italijanskem bojišču je položaj neizpremenjen. — Von Ludendorff.

Državni zbor.

Na Dunaju, 27. novembra.

Finančni minister predloži zakonski načrt glede nakazila državnih sredstev deželnim fondom za leti 1917 in 1918.

Zbornica nadaljuje razpravo o obnovitvi uničenega vojnega ozemlja in sprejme odseke in med debato predložene resolucije.

Po referatu poslanca Hummerja sprejme zbornica predloge brambnega odseka o rehabilitaciji vojaških oseb, ki so izgubili svojo šaržo.

Prihodnja točka dnevnega reda je poročilo proračunskega odseka o sodelovanju kontrolne komisije za državne dolgeve pri finančnih operacijah, izvedenih od leta 1912 dalje.

Poslanec sodrug dr. Ellenbogen uvede razpravo. Za njim govori finančni minister vitez dr. Wimmer. Najprej govori o izredno ostru kritiki, ki je bila izrečena nad kontrolno komisijo za državne dolgeve v proračunskem odseku. Vlada se ni udeleževala debat v proračunskem odseku, ker se ne čuti poklicano, da zavzame stališče napram vprašanju, ki se morajo izravnavati med komisijo in obema zbornicama. Vlada vztraja tudi danes na tem stališču. Danes govori le za to, da razjasni one točke v poročilu, v katerih se sklicuje kontrolna komisija na izjave vlade. In sicer prvič na izjavo grofa Stürgkha, ki je dejal v oktobru 1914 predsedniku komisije vprico dveh članov komisije in takratnega finančnega ministra, da sklicanje državnega zbora na noben način ni nameravano in da ni ministra, ki bi si upal predlagati cesarju kaj takega. Drugič pa na izjavo takratnega finančnega ministra, ki je dejal, da nastane finančni polom, če odlože svoje mandate člani komisije, ali če odloži svoj mandat tudi le predsednik komisije. Poročilo proračunskega odseka je sestavljeno na temelju te zadnje izjave in pravi, da bi se izjalovilo posojilo, ki bi bilo brez podpisa komisije in ki bi ne našlo pravega kredita ne pri prebivalstvu ne pri bankah. Iz tega sklepa poročilo, da bi bil podal grof Stürgkh svojo demisijo ali bi pa sklical državni zbor, če bi bila vztrajala komisija na svoji zahtevi. (Medkl.) Komisija je imela torej priliko, da povzroči enega od teh dveh učinkov, a svoje moči ni izrabila in je vsled tega oškodovala ustavno življenje. Nasprotni temu sklepanju stoji izjava grofa Stürgkha. Besede grofa Stürgkha, da ni ministra, ki bi si upal predlagati cesarju sklicanje državnega zbora (medkl.), so dokaz, da je smatral grof Stürgkh takrat sklicanje državnega zbora za težko politično napako. Teh besed ni mogoče razlagati drugače, kakor da so vzrasle iz najtrdnejšega prepričanja, ki je bilo morda zmotno, a s katerim je morala računati tudi kontrolna komisija kot s trdnim dejstvom. Iz Stürgkhovih besed ni mogla sklepati komisija, da bi bil odstopil ali sklical državni zbor, če odreče podpis. S to določeno vladno izjavo je bila postavljena komisija pred vprašanje, ali naj prevzame odgovornost za podpis ali naj spravi državne finance v največjo zadrego s tem, da ne podpiše. V tem prisilnem položaju se je odločila komisija za podpis.

Krščansko socialni poslanec baron Fuchs oravi, da je izvršila kontrolna komisija na podlagi obstoječih zakonov svojo težko dolžnost. Ali namesto da bi se jej zahvalili, jo sedaj grajajo, česar ne zasluži. (Sodrug Seitz zakliče: Kontrolna komisija je bila podpora, da se je kršila ustava!)

Češki socialni demokrat Modraček izjavi, da je njegova stranka zato, da se postavi na obtožbo klop kontrolna komisija in še bolj pa zasluži to vlada in absolutistični režim Stürgkhov. Nato preide Modraček na zunanje politične zadeve in pravi: Aneksonisti v Nemčiji in na Ogrskem menijo, da so dobili v Ljeningnu svojo zaveznika. Ne smemo prikrivati tega, da je prenehala biti velika revolucionarna sila Rusije, ki postavlja na dnevni red svobodo in enakopravnost za vse narode, z revolucijo boljševikov podpora in upanje zatiranih

narodov izven Rusije. Revolucija razdira sedaj svojo lastno moč, ki bi bila potrebna, da uveljavlji na mirovnem kongresu svoje visoke načrte.

Sodrug Seitz izjavlja, da je kontrolna komisija za državne dolgeve nepotrebna, je le preostanek iz časov absolutizma. Parlament, ki se zaveda svoje moči, ne sme izročiti svoje kontrole na ljubo komisije. Če pa že obstoji taka komisija, tedaj so njeni člani obvezani, da postopajo natančno po zakonu. To dolžnost so pa člani komisije kršili in zato jih je treba pozvati na odgovor. Vsi so krivi Stürgkhove dobe.

Prihodnja seja jutri.

Aprovizacija.

Krompir za V. okraj dobe stranke v četrtek, 29. t. m. in v petek, 30. t. m. v skladišču pri Mühlleisu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: v četrtek dne 29. t. m. od 8 do 9 dopolne št. 1 do 150, od 9 do 10 št. 151 do 300, od 10 do 11 št. 301 do 450, od 2 do 3 popoldne št. 451 do 600, od 3 do 4 št. 601 do 750, od 4 do 5 št. 751 do 900. V petek, dne 30. t. m. od 8 do 9 dopolne št. 901 do 1050, od 9 do 10 št. 1051 do 1240. Vsaka oseba dobi 5 kg, kilogram stane 30 vin.

Špeh za VI. okraj dobe stranke v četrtek, 29. t. m. na Poljanski cesti št. 15. Določen je ta-le red: od 8 do 9 dopolne št. 1 do 200, od 9 do 10 št. 201 do 400, od 10 do 11 št. 401 do 600 in od 11 do pol 12 št. 601 do 700, popoldne od pol 2 do pol 3 št. 701 do 900, od pol 3 do pol 4 št. 901 do 1100, od pol 4 do 4 št. 1101 do 1200. Vsaka oseba dobi pol kg, kilogram stane K 880.

Špeh za zamudnike V. okraja. Stranke V. okraja, katere niso prejele špeha pri zadnji oddaji, ga dobe v četrtek, dne 29. t. m. dopolne od 8. do pol 12.

Zadnje vesti.

Mila sodba.

Dunaj, 27. novembra. Danes je razglášena sodba dunajskega armadnega divizijskega sodišča proti poročniku v rezervi Josipu Zerdiku, ki je zabol dragona Moritza. Zerdik je bil obsojen na šest tednov strogega garnizijskega zapora. Nadporočnik Reckzügel, ki je udaril korporala Pirerja, je bil obsojen na šest dni domačega zapora.

Grof Czernin in ruski mirovni predlog.

Dunaj 27. novembra. V razgovoru z delegati gosposke zbornice o mirovnem stremljenju sedanje ruske vlade je vnanji minister grof Czernin naglašal, da je Avstro-Ogrska pripravljena, prijeti pogajanja za realen in sprejemljiv mir.

Poročila iz Rusije.

Kodani, 27. novembra. »Berlingske Tidende« javlja iz Petrograda: Trocki je uradnikom vnunanjega ministrstva naznanil, da bodo, če službe do 30. novembra ne nastopijo, odpuščeni iz službe. Sovjet ljudskih komisarjev je že storil potrebne korake, da prevzame država privatne banke.

Stockholm, 27. novembra. Kakor poroča petrogrška »Pravda«, se nahajajo dosedaj naslednja mesta v oblasti boljševikov: Petrograd, Moskva, Kiev, Nižnij Novgorod, Har'kov, Odesa, Jekaterinoslav, Samara, Saratov, Kazan, Rostov, Vladimir, Reval, Pskov, Minsk, Krasnojarsk, Podolsk in Zaricini.

Stockholm, 25. novembra. (Zakasnjeno) »Tidningen« poroča iz Petrograda: Na seji, ki se je višila pri angleškem poslaniku Buchananu, so poslanski entente sklenili, da počakajo navodil svojih vlad. Iz drugega vira pa se poroča, da

poslaniki entente takoj zahtevajo polne listine, če bi Rusija pričela mirovna pogajanja. — Na seji centralnega delavskega odbora je Trocki izjavil: Ne bomo hodili po potu, katerega je nastopil Kerjenski. Mi moramo vojno končati. Nadaljnja pogajanja z aliranci so nepotrebna. Kerjenski se nahaja baje pri enajsti armadi, katero reorganizira. VKišinevu se je proglasila avtonomija Besarabije. V glavnem stanu v Mohilevu se vrše važna posvetovanja, katerih se udeležuje tudi Ceretelji.

Duhonjin ni aretiran.

Dunaj, 27. novembra. Poročilo o aretaciji odstavljene ruskega vrhovnega poveljnika Duhonjina se za enkrat še ne potrjuje. Semkaj je došel razglas Duhonjinov, ki je bil danes dopoldne razglášen v glavnem stanu. Vsebinska ni popolnoma jasna. Duhonjin toži o zmedu, ki je zavladala v Rusiji in obžaluje, da so prišle za rusko vojsko, ki se bori že četrto leto ter si želi vrnitve k domačemu ognjišču, nove težke preskušnje. Duhonjin se izjavlja za složnost, pa brez krvi bajonetov.

Protest entente.

Bern 27. novembra. »Echo de Paris« javlja: Zavezniki vlade so sklenile, da obveste ruski narod o svojem protestu proti predlogu, naj se sklene premirje, ker ta predlog krši londonsko pogodbo iz meseca septembra 1914. Protest se ne Ljenjinovi vladi, katere entente ne priznava. Francija protestuje še posebej proti kršenju francosko-ruske aliance.

Kerjenski.

Haag, 27. novembra. Reuter poroča, da je odložil Kerjenski ministrsko predsedstvo in vrhovno poveljstvo in izročil svojo oblast začasni vladi. Proti Kerjenskemu in Tereščenkju je uvedeno sodno postopanje zaradi zločinkega nadajevanja vojne.

Ruski car na begu?

Njujork, 26. novembra. »Central News« poročajo, da je pobegnil ruski car na Japonsko.

Vojni svet alirancev.

Amsterdam, 27. novembra. Listu »Allgemeen Handelsblad« se brzojavno poroča iz Londona: Eden glavnih predmetov, o katerih bo razpravljaj vojni svet alirancev, je vprašanje skupnega delovanja brodovja srednje- in južnoameriških držav z brodovjem Velike Britanije in Združenih držav. Vojni svet bo razpravljaj tudi o preskrbi alirancev. Druge točke razprav se tičejo odredbe proti avstroogrski vojni podmorskih čolnov v Adriji, vprašanje blokade in razmerju do Švice in Španije ter finančne in gospodarske pomoči, katere bo potrebna Belgiji po vojni.

Španska se nagiba k ententi.

Madrid 27. novembra. Liberalna stranka je v počast grofa Romanonesa priredila banket, katerega se je udeležilo čez 900 oseb. Bivši ministri predsednik Romanones je v svojem govoru naglašal, da je za Špansko nastala potreba, nastopiti napram ententi novo politiko, ki se mora javno orientirati v smeri entente.

Razno.

* Pri pojedini so se zastrupili. Na gradu Pöfling-Brunn na Zgoranjem Štajerskem so imeli 18. novembra pojedino po lovu. Jedli so kot posebno delikateso mesne pastelete, napravljene že poleti in spravljene v steklenicah. Kmalu po jedi so se pokazali sledovi zastrupljenja. Dve osebi sta vsled zastrupljenja že umrli, več oseb je še bolnih.

Agitirajte za »Naprej«! Pošiljajte ga vojakom!

* Za 7 milijonov papirja v ognju. Iz Stockholma poročajo, da je pričela goret v soboto velika tovarna za celulozo v Karsaerju. Papirna masa, vredna 7 milijonov kron je v plamenih.

Sodrug! Sodružice!

V zmislu organizacijskega pravilnika sklicujemo na 25. in 26. dec. t. l. v Ljubljano

redni strankin zbor

z dnevnim redom:

1. Poročila a) tajništva; b) blagajne. Poroča sodrug Josip Petejan.
2. Politični položaj — poroča sodrug dr. H. Tuma.
3. Organizacija in taktika — poroča sodrug Melhijor Čobal.
4. T sk — poroča sodrug Anton Kristan.
5. Delavstvo v vojni: a) aprovizacijsko delo — poroča sodrug Anton Kristan; b) socialna zakonodaja — poroča Josip Kopač.
6. Volitev izvrševalnega odbora.
7. Raznoterosti.

Zastopnike na strankin zbor imajo pravico odposlati: a) vsaka krajevna organizacija po enega do 50 članov in za vsakih daljnih 100 članov po enega; b) vsaka okrajna organizacija po dva; c) vsaka deželna organizacija po dva. — Organizirani sodrugi posameznih industrijskih skupin imajo pravico poslati iz vsake dežele po dva zastopnika; volitev teh odposlancev posreduje okrajni odbor. Kraji, kjer so ženske organizirane smejo poleg sodrugov voliti tudi sodružice za zastopnice.

Predloge je vpslati vsaj 14 dni pred zborom izvrševalnemu odboru na upravo »Napreja« v Ljubljani.

Izvrševalni odbor.

Poziv!

Vse one organizacije, ki jim je tajništvo poslalo vprašalne poje, s tem pozivamo, da pole natančno izpolnijo in jih nemudoma vrnejo tajništvu.

Prav tako je tudi potrebno, da vse skupine naznanijo imena delegatov in eventualne predloge zvezi, da ista pravočasno uredi vse potrebno za občni zbor.

Zoré Viktor tajnik.
Selenburgova ulica 6, I.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

MOJZES ALI DARVIN?

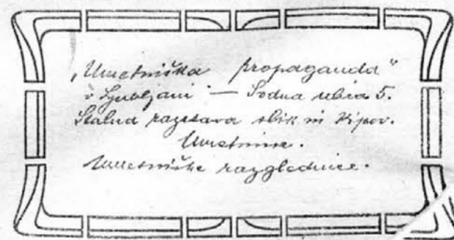
SOLSKO VPRAŠANJE

SPISAL DR. A. DODEL

CENA 70 VINARJEV

DOBI SE V ZALOŽBI »NAPREJA«

::: V LJUBLJANI :::

Podpisujte VII. avstrijsko vojno posojilo!

I. 5½% amortizacijsko državno posojilo po K 92.—,

odštevši enomesečno obrestno bonifikacijo, torej po K 91.54;

II. 5½% dne 1. avgusta 1926 povračljivi državnozkladni listi po K 94.—.

Prijave sprejema po originalnih pogojih oficijelno subskripcijsko mesto

KRANJSKA DEŽELNA BANKA V LJUBLJANI.

„IL LAVORATORE“ glasilo ital. soc. dem. stranke v AVSTRIJI

izhaja v Trstu dvakrat na dan, je največji in najbolj razširjeni italijanski list v Avstriji. — Prinaša naj-novejša poročila iz vseh krajev. — Naprodaj je po vseh večjih krajih Avstro-Ogrske. — **Inseriranje** v tem listu je najbolj priporočljivo, ker je ta list najbolj razširjen. — Naročnina na obe izdaji K 4.—, samo na jutranjo K 2.40, samo na večerno K 2.— na mesec. Trgovske inserate računa po 40 v petit vrsto.

Naslov lista je: „IL LAVORATORE“ Trst.